

Aikuinen – hyödy lasten ja nuorten kokemustiedosta!

Elinvoimainen kunta tarvitsee lapsia ja nuoria. Jokaisella lapsella ja nuorella on yhdenvertainen oikeus hyvään elämään kotona ja kotikunnassa, tässä ja nyt. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista riippuu myös kunnan tulevaisuus.

Lapsilla ja nuorilla on kunnan palveluista paljon kokemusta, jota viisas kuntatoimija hyödyntää palveluiden kehittämisessä entistä vaikuttavammiksi. Se kannattaa myös taloudellisesti. Lapsille hyvä kunta on aikuisillekin hyvä ja ihmisläheinen.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on edistää lapsen ihmisoikeuksien toteutumista ja lapsen parasta Suomessa. Lapsiasiavaltuutettu on lasten äänen vahvistaja ja lapsiasioiden yhteistyön siltanrakentaja. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

www.lapsiasia.fi

www.lastensivut.fi

Työkaluja ja vinkkejä kunnan kehittämiseen

www.lapsiasia.fi/julkaisut

Opas kuntapäätäjälle ja -kehittäjälle

Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2012 *Lasten ja nuorten kunta luo hyvinvointia – En kommun för barn och unga skapar välfärd* on jokaiselle päättäjälle ja vaikuttajalle hyödyllinen käsikirja lasten ja nuorten oikeuksista. Kirjaa saa toimistoltamme myös painettuna.

www.lapsiasia.fi/julkaisut 2012

Lasten ja nuorten valtuutetun huoneentaulu

Lapsiasiavaltuutettu on laatinut yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen kanssa *Lasten ja nuorten valtuutetun huoneentaulun* kuntavaaleihin 2012.

Kuntavaaliehdokkaat voivat allekirjoittaa sen osoitteessa www.alli.fi/huoneentaulu. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry julkaisee allekirjoittaneista tietoja vaalien alla.

Tietopaketti lapsivaikutusten arvioinnista

Lapsivaikutusten arviointi on tapa tarkastella lasten ja perheiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä kokonaisuutena, kuunnellen ja osallistaen lapsia ja heidän vanhempiaan.

Lisätietoa menetelmästä löydät vasemman laidan valikosta sivulla www.lapsiasia.fi/lapsiasiat

Lapsen ja nuoren ääni kuuluviin terveydenhuollossa

Miten lapsinäkökulma toteutuu potilasasiainmiesten työssä? Tiesitkö, että lapset ja nuoret osaavat arvioida terveydenhuollon laatua. Selvitys perustuu 67 potilasasiamiehelle syksyllä 2010 tehtyyn kyselyyn. Se antaa hyödyllistä pohdittavaa kaikille lasten ja nuorten kanssa terveydenhuollossa toimiville.

www.lapsiasia.fi/julkaisut 2011

Lisää lasten kokemuksista terveydenhuollossa www.lapsiasia.fi/osallistuminen

Toteutuuko lapsen ja nuoren oikeus pysyviin kasvuolosuhteisiin?

Lastensuojelun Keskusliitto, Kuntaliitto ja lapsiasiavaltuutettu haluavat edistää keskustelua suomalaisen lastensuojelun laadusta, vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista. Asiaa tarkastellaan huostaan otetun lapsen sosiaalisten suhteiden, tukitoimien ja työntekijäsuhteiden pysyvyyden näkökulmasta.

www.lapsiasia.fi/julkaisut 2010

Varhaisten vuosien palveluista parempi kokonaisuus

Julkaisu sisältää lapsiasiavaltuutetun linjaukset päivähoitolain kokonaisuudistukseen sekä kunnan pienten lasten palveluiden kehittämiseen. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa parannuksia lasten päivähoidon, neuvolan, varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluihin.

www.lapsiasia.fi/julkaisut 2009

Miten lapsen oikeudet toteutuvat Suomessa?

Lapsiasiavaltuutettu arvioi YK:lle lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Yksinäisyys, suorituspainotteisuus ja erilaisuuden oudoksunta olivat lasten itsensä esille tuomia huolenaiheita.

Tutustu raporttiin www.lapsiasia.fi/julkaisut 2011

Lapset ovat kuntalaisia

● Suomessa on runsas miljoona alle 18-vuotiaita. Lapset ja nuoret vanhempineen elävät tärkeintä arkeaan kotikunnassa, sen asuinympäristöissä ja eri palveluissa.

Kunnanvaltuuston tulee neljän vuoden välein hyväksyä lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Hallinnonalarajat ylittävän suunnitelman tekemisessä on viisasta kuunnella lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa mielipiteitä.

Vaikka lapset eivät äänestä, hekin ovat kuntalaisia, joiden näkemykset tulee ottaa huomioon palveluiden suunnittelussa. Mitä paremmin aikuiset ovat perillä lasten ja nuorten kokemuksista ja mielipiteistä, sitä laadukkaampia palveluita he osaavat järjestää.

Tässä kuntia ja valtiota velvoittavat YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja sen myötä 2000-luvulla säädetyt lait kuten perustuslaki, lastensuojelulaki ja nuorisolaki.

Tiesitkö, että kunnanvaltuuston tulee neljän vuoden välein hyväksyä lakisääteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma? Hallinnonalarajat ylittävän suunnitelman tekemisessä on viisasta kuunnella lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa mielipiteitä.

Lasten osallistuminen luo hyvinvointia

● Lasten osallistuminen ja suojeleminen kuuluvat yhteen. Osallistuminen tuo lapselle arvokkuuden kokemuksen. Nähdäksi ja kuulluksi tuleminen on yksinäisyyden ja syrjässä olemisen vastakohta.

Hyvä osallistuminen on lapsen ja aikuisen vuoropuhelua. Siihen tarvitaan aikuisen aikaa sekä aitoa kiinnostusta lapsen ja nuoren omaan näkökulmaan. Tärkeintä osallistumista on lapsen ja aikuisen arkinen vuorovaikutus esimerkiksi koulussa, harrastuksissa, kirjastossa, liikenteessä tai lastensuojelussa.

Kunnassa lasten ja nuorten mielipiteen kokoaminen tarvitsee myös paikallisia rakenteita. Niitä tarvitaan myös lasten ja päättäjien kohtaamiseen. Tarpeellisia ovat oppilaskunnat, lasten parlamentit sekä nuorisovaltuustot. Myös kyselyt, palaute- ja aloitekäytännöt sekä lasten, päättäjien ja viranomaisten yhteiset keskustelutilaisuudet ovat hyödyllisiä.

Lasten ja nuorten kokemustieto on voimavara, jota neuvokas aikuinen aktiivisesti hyödyntää.

Lapsille ja nuorille tärkeät palvelut

● Alakouluikäisten lasten tärkeimmät kunnalliset palvelut ovat koulu, harrastusmahdollisuudet ja liikuntapalvelut ennen kirjastoa. He pitävät kotikunnassaan tärkeinä myös terveydenhuoltoa ja turvallista ympäristöä. Palveluiden saavutettavuus korostuu: ”Hyvässä kunnassa joka paikkaan on lyhyt matka”.

Lapsiasiavaltuutetun toimisto kysyi palveluista Suomen Lasten Parlamentin jäseniltä keväällä 2012. Alakouluikäiset vastaajat olivat yleensä tyytyväisiä kotikuntansa palveluihin, mutta toivoivat aikuisten kuuntelevan paremmin ja ottavan heidän asiansa vakavasti.

Nuorisovaltuustojen liiton vastaavassa kyselyssä 13–25-vuotiaat nuoret näkivät asuinkunnassaan alakouluikäisiä enemmän parannettavaa. Nuoret listasivat kuntapalveluiden kärkeen joukkoliikenteen, harrastusmahdollisuudet ja koulun ennen terveyspalveluita. Tyytymättömyyttä herättivät kouluterveydenhuollon riittämättömyys ja joukkoliikenteen kalleus. Nuoret halusivat vaikuttaa myös terveys- ja sosiaalipalveluihin.

Yhteenveto kyselyistä löytyy www.lapsiasia.fi/osallistuminen

Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Vaasankatu 2, 40100 Jyväskylä
Puhelin: (09) 160 73986, 0295 16001
Faksi: (014) 337 4248
Sähköposti: lapsiasiavaltuutettu@stm.fi
www.lapsiasia.fi, www.lastensivut.fi

Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2012:7
ISBN 978-952-00-3252-4 (esite)
ISBN 978-952-00-3253-1 (pdf)

Lapsille ja nuorille hyvä kunta

- Arvostaa lapsuutta ja nuoruutta sekä lapsen ja nuoren tapaa toimia
- Tunnistaa lapsen ja nuoren sekä suojelun että osallistumisen tarpeen
- Edistää lasten/nuorten ja päättäjien vuoropuhelua
- Käyttää lasten ja nuorten kokemusasiantuntemusta toiminnan kehittämisessä
- Edistää sukupolvien välistä yhteyttä ja perheiden yhdessäoloa
- Jättää tilaa leikille ja levolle sekä arvostaa hyvää ruokaa
- Jakaa tietoa lapsille ja nuorille heille ymmärrettävästi
- Ottaa puheeksi ja korjaa tilanteet, joissa aikuiset käyttävät valtaansa väärin
- Ehkäisee eriarvoistumista: esimerkiksi maksut, kuljetukset
- Huomioi vähemmistöihin kuuluvat lapset, nuoret ja perheet
- Huomaa lapsen ja nuoren tarpeet, kun hoidetaan tai autetaan vanhempaa
- Toimii työnantajana lapsi- ja perheystävällisesti